

**Болгов Р. О.** - аспірант кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

## **ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ**

Зарубіжний досвід засвідчує, що досягти значного підвищення ефективності протидії корупції можна за умов визначення чіткого плану дій, інвестування чималих коштів для протидії цьому негативному явищу, створення відповідної правової бази та уповноважених органів.

Згідно із Законом України «Про запобігання корупції», корупція - це використання особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [1].

Це дає змогу стверджувати, що під зазначене описання підпадає будь-хто, незалежно від фаху, хто володіє певними повноваженнями для вирішення питань, використовуючи свою посаду на власний розсуд (чиновник, депутат, суддя, співробітник правоохоронних органів, адміністратор, екзаменатор, лікар тощо).

Головним стимулом поширення корупції є можливість отримання економічного прибутку, зв'язаного з використанням владних повноважень, а головним стримуючим чинником - ризик викриття і покарання.

Тому треба чітко усвідомлювати, що корупція існувала і буде існувати, що вона має різні рівні і в кожному випадку, для виявлення цих протиправних дій, має власний підхід. Водночас усіх, хто пов'язаний із корупційними правопорушеннями, об'єднують грошові потоки, які можливо відстежити. Також важливу роль відіграє психотип людини та її ставлення до отримання неправомірної вигоди за зловживання свого службового становища.

Очевидним є те, що всі люди, які вчиняють корупційні правопорушення, пов'язані з публічною службою. Їх викрити вкрай

важко, оскільки вони мають тісні зв'язки з правоохоронними органами та можуть використати корупційні зв'язки у вищих ешелонах влади.

Наведемо приклад з практики, коли один відомий пластичний хірург, під прикриттям державної лікарні, робив операції, які часто завершувалися каліцтвом людей і навіть летальними випадками. Довгі роки зазначеному лікарю все сходило з рук, неодноразові звернення громадян до правоохоронних органів результатів не давали, хоча доказів було достатньо. Це демонструє корупційний слід, який пронизує всі державні органи. Після проведення низки заходів за допомогою адвокатів, журналістів та детективної агенції було зібрано достатньо інформації, яка підтверджувала наявність корупційних зв'язків. Зокрема, було встановлено зв'язки між фігурантом та представниками правоохоронних органів, які закривали очі на зазначені

правопорушення. Усі зібрані матеріали було передано до органів поліції. Це все стало можливим завдяки лише тому, що детективи є приватними підприємцями і не залежать від керівників, працюють виключно напряму із замовниками, не пов'язані процесуальними строками і залежністю від наказів вищого керівництва та іншими умовами, які заважають працювати.

Але корупція настільки проникла в повсякденне життя нашої країни, що після надання доказів щодо кримінального провадження, пошуку свідків, запису відеоматеріалу цей пластичний хірург продовжує свою злочинну діяльність, а записані матеріали зникли, що свідчить про серйозні зв'язки на високому рівні. Завдячуючи тому, що детективи незалежні, матеріали залишились і були опубліковані в мережі Інтернет. Це дає змогу людям володіти інформацією про злочинця і зробити певні висновки. Водночас звернення про дії цієї людини донині надходять до детективної агенції.

Зважаючи на цей приклад і враховуючи те, що представники правоохоронної системи не можуть собі дозволити брати винагороду за свою роботу (адже вони офіційно за неї отримують зарплатню), приватні детективи можуть офіційно укласти угоди на надання інформаційних послуг із відкритих джерел інформації. Так, на сьогодні на ринку з'явилась нова компанія YouControl [2], яка надає досить важливі послуги з надання відомостей, зокрема аналітичної інформації з відкритих джерел, яку накопичують в одному місці і обробляють на момент запиту. Раніше такий аналіз потребував декілька днів або навіть тижнів. Це інформація про всі підприємства України, фізичних осіб підприємців, їх активів, доходів. У реальному часі можна відстежити зв'язки між одним підприємством та іншим, що допомагає в розслідуванні корупційних правопорушень.

Наприклад, особа «А» оголошує державні закупівлі для ремонту міських доріг. У тендері беруть участь компанії «Б», «В», «Г», «Д», «Е», кожна з яких пропонує свої умови для співпраці. Після закриття торгів усі компанії, у яких були найнижчі ціни, відмовляються від роботи і залишається одна чи дві компанії, які автоматично між собою визначають переможця. Зі сторони нібито все добре, але за умов детальнішої перевірки, за допомогою системи You Control, детектив

виявляє, що в компаніях «Б» «В» «Г» один засновник, в компаніях «Д» «Е» - інший, проте вони обидва є засновниками іншої фірми «Ж», де співзасновник є родичем особи «А», що ініціювала процедуру державної закупівлі. Детектив як приватна особа, має кращі можливості для збору й обробки даних, навіть ніж представники правоохоронної системи.

Окрім цього, детектив може укладати угоду про роботу з іншими приватними компаніями і отримувати інформацію практично миттєво, на що правоохоронцям потрібно робити офіційні запити і чекати той строк, який визначено в законі.

Перевагою роботи з виявлення корупційних схем у межах співпраці приватних детективів із такими компаніями, як YouControl, є також те, що приватні компанії не видаляють у себе інформацію, оскільки це шкодить репутації, яку напрацьовують роками. На практиці вже були випадки, коли під час перевірки деяких фірм, через офіційні джерела, інформація про них зникала, але одночасно вона зберігалася в аналітичних базах приватних компаній. Таким чином можна виявляти зв'язки між іншими особами, спільне майно або володіння певним матеріальним благом в різні часи, що дає змогу відслідковувати зв'язок між корумпованими посадовцями.

Приватні детективи не обмежені часом, коштами та незалежні від посадових осіб, оскільки репутація є найголовнішим чинником у їхній діяльності.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700<sup>^</sup>11 // Відомості Верховної Ради України. - 2014. - № 49. - Ст. 2056.

2. [Бізнес-пошукова система від компанії youcontrol.com.ua](https://youcontrol.com.ua)  
[Електронний ресурс]. - Режим доступу: [https://youcontrol.com.ua/landing\\_001/](https://youcontrol.com.ua/landing_001/). - Назва з екрана.